УДК 796.06

DOI 10.31470/2308-5126-2019-44-2-86-92

Світлана Клокова,
викладач кафедри фізичного виховання
Харківського торговельно-
економічного інституту кийського
національного торговельно-
економічного університету.

Svetlana Klokova,
Lecturer of the Physical
Education Department
of the Kharkiv Trade and Economic
Institute of the Kiev National Trade
and Economic University.

E-mail: zvetochek660@gmail.com

ORCID 0000-0002-2417-1264

ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ, ПРІОРИТЕТНІСТЬ ФІЗИЧНИХ ЯКОСТЕЙ СТУДЕНТІВ ТА УПОДОБАННЯ ВИДІВ СПОРТУ

У статті досліджено рівень фізичної підготовленості, пріоритетність фізичних якостей студентів та уподобання видів спорту. Для вирішення даної наукової проблеми нами було проведено дослідження, де ми визначили оцінку рівня фізичної підготовленості студентів, пріоритетність фізичних якостей та цікавість до видів спорту, що в майбутньому дасть змогу більш інформовано та обґрунтовано підходити до вибору методів та форм проведення занять, надасть інформацію щодо розвитку тих чи інших фізичних якостей. На основі аналізу анкет визначено та науково обґрунтовано, які фізичні якості є більш пріоритетними, на думку студентів, оцінка їхнього власного рівня фізичної підготовленості та уподобань до видів спорту. Доведено, що отримані результати можна використовувати під час формування спортивно-оздоровчих груп із видів спорту. Після проведеного наукового дослідження, ми змогли визначити та науково обґрунтувати, які фізичні якості є більш пріоритетними, на думку студентів; надали оцінку власного рівня фізичної підготовленості та визначили уподобання видів спорту.

Ключові слова: освітній процес, рівень фізичної підготовленості, фізичні якості, пріоритетність, види спорту.

The analysis of the «Regulation on the organization of physical education and mass sports in higher educational institutions» indicates that in general, they do not take into account the level of physical fitness of students, the priority of the development of physical qualities and preferences of sports. To solve this scientific problem, we conducted a study in which we assessed the level of physical fitness of students, the priority of physical qualities and interest in sports. What will be possible in the future to more informed and reasonably approach to the choice of methods and forms of conducting classes, sports. It will also provide information on the development of one or another physical qualities. On the basis of analysis of the questionnaire, to determine and scientifically substantiate which physical qualities are more prioritized, according to students, assessment of their own level of physical fitness and preference to sports. To determine the level of physical fitness of students, prioritizing, in their opinion, physical qualities and sports, on the basis of the analysis of the results of the questionnaire. It is established that students' personal fitness level is estimated to be high – 13.1%; the importance of physical qualities: endurance – 41.8%; own level of physical fitness: coordination – 29.35%. Among sports, students prefer the following types: ping-pong – 18.15%; volleyball – 13.5%; football – 12.8%; aerobics – 11.55%; martial arts – 10.05%; swimming – 8.2%; basketball – 6.55%; athletic gymnastics – 5.55%; Athletics – 5.2%; badminton – 3.05%; recreational gymnastics – 3.45%; handball – 1.95%. The results can be used in the formation of sports and recreation groups for sports. After the conducted scientific research, we were able to determine and scientifically substantiate: what physical qualities are more prioritized, according to students; provided an assessment of their own level of physical fitness; and identified the likes of sports.

Keywords: *educational process, level of physical preparedness, physical qualities, priority, sports.*

Постановка проблеми. Робота виконана згідно «Положення про організацію фізичного виховання і масового спорту у вищих навчальних закладах». Основною науковою проблемою сучасної системи вищої освіти, на нашу думку є: не задовільний рівень фізичної підготовленості студентів, не надано вільного вибору пріоритетності фізичних якостей та видів спорту. Ми вважаємо, що необхідно впроваджувати у навчальний процес сучасні інноваційні навчальні програми, реалізовувати принцип індивідуального підходу (враховувати побажання та фізичні можливості студентів).

Інтенсивність навчального процесу в вищих закладах освіти, збільшення психологічних навантажень на студентів, гостро поставило питання щодо ролі спортивно-оздоровчої діяльності в їхньому щоденному житті. Доведено, що систематичні заняття фізичними вправами підвищують нервово-психологічну стійкість до емоційних стресів, підтримують розумову працездатність, сприяють підвищенню успішності студентської молоді [Бедрецька, 1999: с. 17; Виленский, 2001: с. 4].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. За даними науковців 2010–2017 років в Україні спостерігалось погіршення стану здоров'я студентської молоді. Серед захворювань переважають хронічні хвороби. Поширеність серцево-судинної патології збільшилась в 1,9 разів; онкологічні – на 21%; бронхіальної астми – на 39,3%; цукрового діабету – на 11,4%; кожен п'ятий хворіє артеріальною гіпертонією. Спостерігається зменшення кількості студентів, які за станом здоров'я відносяться до основної групи: з 87,4% до 69,2%, кількість підготовчих та спеціальних медичних груп у вищих навчальних закладах зросла від 5,76% на першому курсі, до 18,68% на четвертому [Зубалій, 2000: с. 108; Сергієнко, 2003: с. 69].

На даний час зростає протиріччя між рівнем соціальних потреб і ефективністю фізичного виховання студентської молоді. Зокрема, пропонується удосконалити методи і форми проведення занять [Гринько, 2015: с. 43]; покращити програмно-нормативне забезпечення та посилити професійно-прикладну фізичну підготовку [Мунтян, 2013: с. 108]; формувати здоровий спосіб життя; збільшити рухову активність студентів [Гринько, 2015: с. 45; Дичек, 2014: с. 38]; підвищити інтерес до фізичного виховання, одним із засобів оптимізації фізичного виховання студентів; диференціації та індивідуалізації навчального процесу є організація спортивно-оздоровчих секцій та самостійних занять; удосконалення системи оцінювання рівня фізичної підготовленості [Луценко, 2014: с. 35]; здійснити нове, сучасне методичне забезпечення предмета «Фізичне виховання» [Грибан, 2014: с. 71].

Мета статті. Для вирішення даної наукової проблеми нами було проведено дослідження, де ми визначили оцінку рівня фізичної підготовленості студентів, пріоритетність фізичних якостей та цікавість до видів спорту. Що в майбутньому дасть змогу більш інформовано та обґрунтовано підходити до

вибору методів та форм проведення занять, видів спорту. Також надасть інформацію щодо розвитку тих чи інших фізичних якостей.

На основі аналізу анкети визначити та науково обґрунтувати, які фізичні якості є більш пріоритетними, на думку студентів, оцінка їхнього власного рівня фізичної підготовленості та уподобань до видів спорту.

Анкетування здійснювалось на базі Харківського національного економічного університету та Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка. Проведено анкетування 166 студентів перших курсів (77 юнаків та 89 дівчат). Для вирішення поставлених завдань дослідження було застосовано наступні методи: аналіз науково-методичної літератури та джерел інформації мережі Інтернет, анкетування, методи математичної статистики.

З метою виявлення та наукового обґрунтування оцінки пріоритетності фізичних якостей, власного рівня фізичної підготовленості та видів спорту було складено анкету та проведено опитування.

У результаті анкетування були отримані дані, які наведено у табл. 1.

Завдання дослідження:

- визначити пріоритетність фізичних якостей на думку студентів;
- оцінка власного рівня фізичної підготовленості студентів;
- визначити уподобання до видів спорту.

Виклад основного матеріалу. Проблема вдосконалення процесу фізичного виховання студентів вже багато років є предметом уваги фахівців. Аналіз літературних джерел показує, що рівень фізичної підготовленості основної маси студентів залишається доволі низьким. Також студенти не завжди мають змогу самостійно обирати групи занять за спортивною направленістю. Погіршення фізичного розвитку молодого покоління, прогрес дефіциту рухової активності – все це веде до погіршення здоров'я студентства. В основу аналізу покладено критерії, пов'язані із твердженням про те, що на сьогодні, різко знизився інтерес студентської молоді до фізичного виховання, здорового способу життя і всього того, що пов'язано із заняттями фізкультурно-масовою та спортивно-оздоровчою діяльністю. Розв'язання проблеми наступності на стику «школа – вищий навчальний заклад» зводиться лише до організації підготовчих курсів, мета яких полягає в тому, щоб підготувати випускників шкіл до вступних іспитів. Але практично не розглядається проблема «комплексної наступності», яка б сприяла фізіологічній, психологічній та соціальній адаптації майбутніх студентів

За результатами анкетування, задоволені власним рівнем фізичної підготовленості – 40,7% (53,2% юнаків та 28,1% дівчат), незадоволених – 59,4% (46,8% юнаків та 71,9% дівчат) також 69,35% опитаних студентів позитивно ставляться до здорового способу життя, позитивно ставляться, але не дотримуються (не долучилися до цього процесу) – 30,65%. У результаті дослідження встановлено, що позитивне ставлення студентів до здорового способу життя нижче, ніж позитивне ставлення до фізичного виховання. Більшість студентів – 68,8% (62,3% юнаків та 75,3% дівчат) відзначили, що у них немає шкідливих звичок. Позитивне ставлення до фізичного виховання спостерігається у 84,8% опитаних студентів, «скоріше позитивне, ніж

негативне» у 15,2%. Задоволені власним рівнем фізичної підготовленості – 40,7% (53,2% юнаків та 28,1% дівчат), незадоволених – 59,4% (46,8% юнаків та 71,9% дівчат). Вважають себе фізично активними та займаються у спортивних секціях 23,4% (29,9% юнаків та 16,9% дівчат), а тих, хто займаються лише на заняттях у рамках навчальної програми 37,7% (35,0% юнаків та 40,4% дівчат).

Таблиця 1

Ставлення до фізичного виховання, розподіл за пріоритетністю фізичних якостей та власного рівня фізичної підготовленості студентів

№	Зміст запитання та варіанти	Всього студентів (%)	Юнаків (%)	Дівчат (%)
1	2	3	4	5
1.	Ставлення до фізичного виховання			
	Високий	13,1	18,2	7,9
	Середній	77,5	66,2	88,8
	Низький	9,5	15,6	3,3
2.	Найбільш важливі фізичні якості (пріоритет)			
	витривалість	41,8	36,4	47,2
	сила	14,9	26,0	3,8
	швидкість	7,6	11,7	3,4
	гнучкість	12,2	5,2	19,1
	спритність	13,7	10,4	16,0
	координація	9,95	10,3	9,6
3.	Оцінка власного рівня фізичної підготовленості			
	витривалість	11,9	10,4	13,5
	сила	22,3	31,2	13,5
	швидкість	16,1	22,1	10,1
	гнучкість	15,3	10,4	20,2
	спритність	14,9	14,2	15,7
	координація	29,35	12,1	27

За результатами анкетування, важливості фізичних якостей, студенти розставили їх в наступному порядку: витривалість – 41,8% (36,4% юнаків та 47,7% дівчат), сила – 14,9% (26,0% юнаків та 3,8% дівчат), спритність – 13,7% (10,4% юнаків та 16,0% дівчат), гнучкість – 12,2% (5,2% юнаків та 19,1% дівчат), координація – 9,95% (10,3% юнаків та 9,6% дівчат) та швидкість 7,6% (11,7% юнаків та 3,4% дівчат).

Власний рівень фізичної підготовленості оцінили наступним чином: координація – 29,35% (12,1% юнаків та 27% дівчат), сила – 22,3% (31,2% юнаків та 13,5% дівчат), швидкість – 16,1% (22,1% юнаків та 10,1% дівчат), гнучкість – 15,3% (10,4% юнаків та 20,2% дівчат), спритність – 14,9% (14,2%

юнаків та 15,7% дівчат) та витривалість – 11,9% (10,4% юнаків та 13,5% дівчат).

У результаті проведеного опитування також було виявлено яким видам спорту студенти віддають перевагу (рис. 1).

Рис. 1. Пріоритетність видів спорту, яким студенти віддають перевагу

Настільний теніс – 18,15%; волейбол – 13,5%; футбол – 12,8%; аеробіка – 11,55%; единоборства – 10,05%; плавання – 8,2%; баскетбол – 6,55%; атлетична гімнастика – 5,55%; легка атлетика – 5,2%; бадмінтон – 3,05%; оздоровча гімнастика – 3,45%; гандбол – 1,95%. Отримані результати можна використовувати під час формування спортивно-оздоровчих груп з видів спорту.

Висновки. Результати проведеного дослідження не підтверджують дані про те, що в даний час спостерігається суттєвий спад рівня інтересу студентів до здорового способу життя та фізичного виховання. Визначено фізичні якості які є більш пріоритетними, на думку студентів (витривалість, сила, гнучкість, спритність, координація, швидкість). Надано оцінку рівня фізичної підготовленості студентів (координація, сила, швидкість, гнучкість, спритність, витривалість). Визначено уподобання студентів до видів спорту (настільний теніс, волейбол, футбол, аеробіка та ін.). З метою залучення більшої кількості студентів до здорового способу життя, підвищення інтересу і мотивації до занять різними видами спортивно-оздоровчої діяльності, необхідно впровадити в освітній процес сучасні інноваційні навчальні програми, реалізовувати принцип індивідуального підходу (враховувати побажання та фізичні можливості студентів), проводити різноманітні спортивно-масові заходи та оновлення матеріально-технічної бази навчального закладу.

Подальші дослідження можуть бути спрямовані на підвищення рівня фізичної підготовленості студентів шляхом урахування фізичних якостей, які є більш пріоритетними на думку студентів, власного рівня їхньої фізичної підготовленості та уподобань до видів спорту.

ЛІТЕРАТУРА

- Бедрецька, 1999 – Бедрецька Л. О. До питання мотивації в умовах тестування фізичної підготовленості студентів. Л. О. Бедрецька Т.В. Павлось: Роль фізичної культури і спорту в здоровому способі життя. – Львів, 1999. – С. 17–19.
- Виленский, 2001 – Виленский М. Я. Основные сущностные характеристики педагогической технологии формирования физической культуры личности. М. Я. Виенский, Г.М. Соков: Физическая культура: воспитание, образование, тренировка. – 2001. – №3 – С. 2–7.
- Грибан, 2014 – Грибан Г. П. Передумови створення методичної системи фізичного виховання студентів вищих навчальних закладів. Слобожанський науково-спортивний вісник. – Харків : ХДАФК, 2014. – № 2 (40). – С. 67–71.
- Гринько, 2015 – Гринько В. М. Заняття аеробного характеру та їх можливий вплив на рівень загальної та спеціальної витривалості студентів. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Київ: 2015. № 12(67)15. С. 42–45.
- Дичек, 2014 – Дичек Т. А. Особенности мотивационно-ценностного отношения студентов к занятиям физической культурой [Электронный ресурс]. Т. А. Дичек. – Режим доступа : www.rusnauka.com/21_NNP_2010/Sport/70719.doc.htm.
- Зубалій, 2000 – Зубалій Н. Д. Зміст і структура становлення студентів до навчання. Теоретико-методологічні проблеми совершенствования психологической підготовки менеджерів. – К., 2000. – С. 108–109.
- Луценко, 2014 – Луценко Л. С. Зміни ставлення студентів до фізкультурно-спортивної діяльності та до оцінки власного здоров'я за період їх навчання у вищому навчальному закладі. Л. С. Луценко, А. В. Суцула, В. В. Шутеев, Н. П. Батеева, Д. Р. Мельничук. Слобожанський науково-спортивний вісник. – Харків : ХДАФК, 2014. – № 5(43). – С. 35–40.
- Мунтян, 2013 – Мунтян В. С. Мотиваційно-ціннісне ставлення студентів до здорового способу життя і фізичного виховання. Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. – К., 2013. – Випуск 5(30)13. – С. 108–113.
- Сергієнко, 2003 – Сергієнко Л. П. Формування активної свідомості студенток щодо потреби у веденні здорового способу життя. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: Зб. наук. пр. – Харків, ХХІІ, 2003. – № 16. – С. 69–73.

REFERENCES

- Bedretska, 1999 – Bedretska L. O. Do pytannia motyvatsii v umovakh testuvannia fizychnoi pidhotovlenosti studentiv. L. O. Bedretska T.V. Pavlos: Rol fizychnoi kultury i sportu v zdorovomu sposobi zhyttia. – Lviv, 1999. – S. 17–19.
- Vylenskyi, 2001 – Vylenskyi M. Ya. Osnovnye sushchnostnye kharakterystyky pedahohycheskoj tekhnolohyy formirovanyia fizycheskoj kultury lychnosty. M. Ya. Vyenskyi, H. M. Sokov: Fyzycheskaia kultura: vospytanye, obrazovanye, trenyrovka. – 2001. – №3 – S. 2–7.
- Hryban, 2014 – Hryban H. P. Peredumovy stvorennia metodychnoi systemy fizychnoho vykhovannia studentiv vyshchyykh navchalnykh zakladiv. Slobozhanskyi nauково-sportyvnyi visnyk. – Kharkiv : KhDAFK, 2014. – № 2 (40). – S. 67–71.
- Hrynko, 2015 – Hrynko V. M. Zaniattia aerobnoho kharakteru ta yikh mozhlyvyi vplyv na riven zahalnoi ta spetsialnoi vytrivalosti studentiv. Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Kyiv: 2015. № 12(67)15. S. 42–45.
- Dychech, 2014 – Dychech T. A. Osobennosti motyvatsyonno-tsennostnoho otnosheniya studentov k zaniatiam fizycheskoj kulturoi [Elektronnyi resurs]. T. A. Dychech. – Rezhym dostupa : www.rusnauka.com/21_NNP_2010/Sport/70719.doc.htm.
- Zubalii, 2000 – Zubalii N. D. Zmist i struktura stanovlennia studentiv do navchannia. Teoretyko-metodolohycheske problemy sovershenstvovaniia psykhologhycheskoj pidhotovky menedzherov. – K., 2000. – S. 108–109.
- Lutsenko, 2014 – Lutsenko L. S. Zminy stavlennia studentiv do fizkulturno-sportyvnoi diialnosti ta do otsinky vlasnoho zdorovia za period yikh navchannia u vyshchomu navchalnomu zakladi. L. S. Lutsenko,

- A. V. Sutula, V. V. Shutieiev, N. P. Batieieva, D. R. Melnychuk. Slobozhanskyi naukovy-sportyvnyi visnyk. – Kharkiv : KhDAFK, 2014. – № 5(43). – S. 35–40.
- Muntian, 2013 – Muntian V. S. Motyvatsiino-tsinnisne stavlennia studentiv do zdorovoho sposobu zhyttia i fizychnoho vykhovannia. Naukovyi chasopys NPU im. M. P. Drahomanova. – K., 2013. – Vypusk 5(30)13. – S. 108–113.
- Serhiienko, 2003 – Serhiienko L. P. Formuvannia aktyvnoi svidomosti studentok shchodo potreby u vedeni zdorovoho sposobu zhyttia. Pedahohika, psykholohiia ta medyko-biolohichni problemy fizychnoho vykhovannia i sportu: Zb. nauk. pr. – Kharkiv, KhKhPI, 2003. – № 16. – S. 69–73.

УДК 373.3.011.3-051

DOI 10.31470/2308-5126-2019-44-2-92-99

Красюк Людмила,
кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри педагогіки, теорії та
методики початкової освіти
ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький
державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди».

Liudmyla Krasiuk,
PhD in Pedagogy,
Associate Professor
of the Department of Pedagogy, Theory
and Methodology of Primary Education
SHEI «Pereyaslav-Khmelnytskyi Hryhoriy
Skovoroda State Pedagogical University».

E-mail: krasuk71@ukr.net
ORCID 0000-0003-1403-006X

ОСНОВНІ ЯКОСТІ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

У статті розкрито основні якості сучасного вчителя початкової освіти. Доведено актуальність даної проблеми. Проаналізовано низку нормативних документів із названої проблеми, а саме: професійний стандарт «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Типову освітню програму для підвищення кваліфікації педагогічних працівників». На основі аналізу професійного стандарту «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти» чітко визначено основні трудові функції педагога початкових класів. За «Типовою освітньою програмою для підвищення кваліфікації педагогічних працівників», означено профіль учителя початкової школи. У статті виокремлено основні індивідуально-особистісні та професійно-діяльнісні якості вчителя, яких він має набути для успішного виконання стратегічної мети й завдань реформування початкової освіти.

Ключові слова: учитель початкових закладів освіти, професійні якості педагога, функції педагога, початкова освіта.

This article reveals the main qualities of a modern teacher of elementary education. The actuality of this problem is proved. A number of normative documents on the mentioned problem are analyzed, namely: «Professional standard of a teacher of elementary school», «Typical educational program for improvement of professional skill of pedagogical workers». On the basis of the analysis of the «Professional Standard of the Primary School Teacher», the basic labor functions of the teacher of the elementary classes are clearly defined. According to the standard, the work of the teacher involves employment in the classroom and outside the building. Also, for the teacher there is a high level of psycho physiological and emotional load, a high level of responsibility for the formation of the educational environment and the safety of students. According to the «Typical Educational Program for the Improvement of qualifications of teaching staff», the profile of the elementary school teacher is defined. Profile or competency description conforms to the Concept for the implementation of state policy in reforming general secondary education «New Ukrainian School».

The basic competences of the teacher of elementary classes should include: vocational and pedagogical, social-civil, general cultural, linguistic-communicative, psychological-facilitative, entrepreneurial, information-digital competence. The article outlines the basic individually-personal and professionally-active qualities of the teacher, which he must acquire in order to implement the strategic goal and objectives of reforming primary education successfully.

Keywords: teacher of elementary educational institutions, professional qualities of a teacher, functions of the teacher, elementary education.